

pohledávky přísluší žalobkyni právě proti žalovaným, či zda se zájem ten omezuje jen na spor žalobkyně proti Dr. D-ovi o 30.000 Kč. Žalobou určovací žalovati prý jest oprávněn každý, komu žaloba poslouží k potřebě praktického života. Právní zájem byl prý dán přáním žalobkyně, by zvěděla a znala výši své nyní promlčené pohledávky ke dni 19. května 1928. Není prý zapotřebí, by tu byl určitý m a t e r i e l n í zájem, stačilo prý, že má zájem, by to bylo zjištěno, a nerozhodné prý je, zda bude chtít a zda bude moci použití zjištění toho jako předpokladu pro uplatňování nároku proti Dr. D-ovi. Dovolatelka jest však na omylu, neboť ke splnění předpokladů určovací žaloby jest přihlížeti z úřadu, a to i v řízení opravném (rozh. 6040 sb. n. s.). Nelze však sdíleti ani právní názor odvolacího soudu, že lze žalovati o určení, že určitá pohledávka příslušela žalobkyni v udaný minulý čas, když je nesporno, že jí v den podání žaloby důsledkem promlčení již nepřísluší. To plyne z ustanovení § 406 c. ř. s., podle něhož lze odsouditi k plnění jen, když dospělost již nastala v čase vynesení rozsudku. Musí tedy nárok býti oprávněn v čase vynesení rozsudku a tato zásada platí nejen při žalobách o plnění, nýbrž i při žalobách určovacích podle § 228 c. ř. s. Zákon tedy nepřipouští, by právní poměr nebo právo byly určeny rozsudkem pro minulost (rozh. 5814 a 11.093 sb. n. s.). Opak neplyne, jak míní odvolací soud, z možnosti negativní žaloby určovací, neboť tou lze žádati o určení neexistence práva nebo právního poměru jen v době vydání rozsudku, nikoli pro dobu minulou. Ostatně nepřipouští zásada procesní hospodárnosti, by se soudy zatěžovaly řešením otázek, které nemají již materiální právní význam pro žalující stranu, a směřují k tomu, by byla ukojena její zvědavost, aby vyplněno bylo, jak v dovolání uvádí, pouhé její přání, které nemá pro nynější strany praktické ceny, nebo, by určeno bylo právo žalobkyně, které má pro ni sice význam, ale jen jako předpoklad ve sporu jiném, ve sporu s třetí osobou, v němž může dosáhnouti zjištění předběžné otázky, týkající se předurčujícího práva, zda žalobkyni sporná pohledávka příslušela, čili nic. Určení tohoto předurčujícího práva, které pokládá žalobkyně za důležité pro jiný spor s osobou třetí, zvláštním nynějším sporem nebylo potřebí a nebylo zde proto právního zájmu na bezodkladném určení sporné již promlčené pohledávky a proto právem nižší soudy žalobní nárok zamítly.

Čís. 12987.

Úrazové pojištění dělnické.

Rozhodla-li úrazová pojišťovna p r á v o p l a t n ě, ana již uplynula roční lhůta § 38 c) úraz. zák., že nejde o úraz podnikový, jest nárok na náhradu škody posuzovati podle předpisů občanského zákona o náhradě škody.

Otázka, zda jde o úraz podnikový, čili nic, jest pro soud rozhodnuta právoplatně též, byl-li teprve rozhodčím soudem úrazové pojišťovny uznán úraz za podnikový, anebo zůstalo-li při odmítnutí nároku úrazovou pojišťovnou proto, že ani rozhodčí soud nepokládá úraz za podnikový.

Podnikem polního hospodářství není polní hospodářství jako takové, třeba se v něm používalo motorické síly, nýbrž jednotlivé stroje hnané živelní nebo zvířecí silou jsou podle zákona samostatné podniky.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1933, Rv II 321/32.)

Žalobce byl zaměstnán při polním hospodářství žalované. Při práci na dvoře sklouzl žalobce na hladkých prknech a zlomil si nohu. Proti žalobnímu nároku na náhradu škody namítla žalovaná, že jde o úraz podléhající úrazovému pojištění. Procesní soud první stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by o ní dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Jde o žalobu o náhradu škody, proti níž žalovaná namítla, že žalobci byla škoda způsobena úrazem podléhajícím úrazovému pojištění a že tudíž nárok ten proti ní mohl uplatnit jen podle § 46 úrazového zákona. Protože jest mezi stranami nesporné, že žalovaná nezpůsobila žalobci úraz zúmyslně, musí býti především rozhodnuto, zda jde o úraz podnikový. Soudu odvolacímu i soudu první stolice stačila k posouzení této otázky nesporná skutečnost, že žalobce byl v polním hospodářství žalované pojištěn u úrazové pojišťovny, při čemž oba soudy vycházely z nezjištěného předpokladu, že u žalobce šlo o úraz podnikový, ač podle nesporného přednesu stran ve sporu úrazová pojišťovna odmítla dáti žalobci odškodnění za jeho úraz. Důvody tohoto zamítavého rozhodnutí úrazové pojišťovny nebyly zjištěny, ač žalobce navrhoval, by dotazem u ní byly zjištěny důvody, proč jeho úraz nebyl pokládán za úraz podnikový. Dokud nebude znám obsah rozhodnutí úrazové pojišťovny v celém rozsahu, nelze budovati rozhodnutí na předpokladu, že u žalobce šlo o úraz podnikový, jak činí nižší soudy, ježto z neurčitého povšechného přednesu stran ve sporu, že žalobcův nárok nebyl úrazovou pojišťovnou uznán, ještě neplyne ani, že šlo o úraz podnikový, ani opak toho, zejména ano nižšími soudy nebylo ani zjištěno, že žalobce nemohl již vznést nárok na odškodné na rozhodčí soud podle § 38 úrazového zákona v doslovu zákona čís. 207/19 sb. z. a n. pro uplynutí roční lhůty v § 38 c) tohoto zákona stanovené, neboť pouhý souhlasný přednes stran, že rozhodnutí úrazové pojišťovny bylo žalobci doručeno a že nepodal žalobu u rozhodčího soudu, nestačilo ještě k průkazu, že řečená lhůta již před vydáním rozsudku soudem první stolice uplynula. Zjištění této skutečnosti jest však důležité, protože na ní závisí, zda soudy mohou samy v tomto sporu řešiti otázku, zda je úraz žalobcův úrazem podnikovým, čili nic. Kdyby bylo zjištěno, že lhůta podle onoho zákonného ustanovení již uplynula a že úrazová pojišťovna právoplatně rozhodla, že úraz žalobcův není úrazem podnikovým, bude z toho plynouti dále, že námitka žalované, opírající se o tvrzení opačné, není opodstatněna

a že nejsou ani dány předpoklady pro posouzení věci podle § 46 úrazového zákona, nýbrž že jest věc rozhodnouti podle ustanovení obecného zákoníka občanského o náhradě škody ve hlavě XXX. (sb. n. s. čís. 976). Závazně pro soud bude otázka rozřešena též, kdyby bylo zjištěno, že úraz žalobcův byl rozhodčím soudem úrazové pojišťovny uznán za úraz podnikový, nebo, že zůstalo při odmítnutí jeho nároku úrazovou pojišťovnou proto, že jeho úraz ani rozhodčí soud nepokládá za úraz podnikový (sb. n. s. čís. 4627). Také v tomto případě soud buď omezi podle toho další jednání se zřetelem k § 46 úrazového zákona, neb je zařídí se zřetelem k § 1293 a násl. obč. zák., jak již řečeno. Z těchto úvah jest zřejmé, že i řízení na soudě prvé stolice, i řízení soudu odvolacího jest kusé z důvodu, že nebyl proveden důkaz žalobcem navržený dotazem u úrazové pojišťovny dělnické (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), při němž bude též zjistiti, zda se podle § 38 c) úrazového zákona stalo její rozhodnutí neodporovatelným u rozhodčího soudu. Nebyla-li dosud otázka, zda jde, či nejde u žalobce o úraz podnikový, závazně pro soud rozřešena, bude soudu řešiti v důvodech rozsudkových tuto otázku jako prejudiciální, by mohl posouditi oprávněnost námitky žalované, opírající se o § 46 úrazového zákona.

Dojde-li k tomu, nebude lze pominouti důležitou skutečnost, že jde u žalované o polní podnik hospodářský, pro který platí zvláštní ustanovení úrazového zákona, pro jichž použití však žalovaná ještě nic nepřednesla, ač tvrdila, že jde o úraz podnikový. Soud ji měl proto podle § 182 c. ř. s. vyzvati, by tuto svou námitku doplnila přesným údajem, jakým způsobem byl žalobce v zaměstnání u ní proti úrazu pojištěn, zvláště když úrazová pojišťovna neuznala nárok žalobcův proti sobě. Doplnění to bude nutné pro správné právní posouzení věci, jakž vyplývá i z těchto úvah. Podle § 1 (4) úrazového zákona podléhají úrazové pojistné povinnosti podniky živnostenské nebo hospodářské, podniky polní a lesní, při nichž se používá parních kotlů nebo takových hnacích přístrojů, které jsou poháněny živelní silou nebo zvířaty. Podle odstavce 5 jest pojistná povinnost omezena jen na osoby úrazovému nebezpečí vydané, jestliže se v polním nebo lesním hospodářském podniku užívá silostroje, k podnikovému zařízení náležejícího, takovým způsobem, že jen určitý počet dělníků jest vydán nebezpečí s veškerou strojní prací spojenému. Při podnicích hospodářských má tedy zákon jiná, odchylná ustanovení než při podnicích živnostenských. Podle odstavce 5 § 1 úrazového zákona jest za to míti, že podnikem polního hospodářství není polní hospodářství jako takové, třeba se v něm používalo motorické síly, nýbrž, že jednotlivé stroje hnané živelní nebo zvířecí silou jsou podle zákona samostatné podniky, neboť jen dělnictvo u nich zaměstnané a jen v oblasti strojového nebezpečí je podrobena pojistné povinnosti (sb. n. s. čís. 6693). Podle tvrzení žaloby a žalované nepřihodil se však žalobci úraz při stroji hnaném živelní nebo zvířecí silou, u kterého by byl býval žalobce podléhal úrazovému pojištění, ale není dosud také zjištěno, zda se mu úraz nepřihodil při jiné práci, ke které byl žalovanou přibrán ze zaměstnání pojistnou povinností zakládajícího a po jeho dobru (§ 5 odst. 2 úr. zákona v doslovu zák. č. 363/17 ř. z.). Bude

proto třeba, by soud zjistil, jaké práce žalobce u žalované v hospodářství konal, zejména, zda byl v takovém vztahu k nějaké práci u stroje hnaného živelní nebo zvířecí silou, že nutně podléhal úrazovému pojištění, a pak teprve uvažoval o tom, zda jde o úraz podnikový čili nic.

Čís. 12988.

Ustanovení § 3 zákona ze dne 5. května 1933, čís. 74 sb. z. a n. platí nejen o pohledávkách běžného výživného, nýbrž i o zadržovaných jeho dávkách.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1933, R I 964/33.)

Soud první stolice povolil podle zákona ze dne 5. května 1933, čís. 74 sb. z. a n., odklad výkonu exekuce vnučenou dražbou nemovitostí, povolené k vydobytí výživného měsíčních 500 Kč, zadrželého za dobu od 1. února 1925. Rekursní soud zamítl návrh dlužníka na odklad exekuce. **D ů v o d y:** Podle § 1 zákona ze dne 5. května 1933, čís. 74 sb. z. a n., účinného od 9. května 1933, odloží v exekučních věcech, které byly proti zemědělcům zahájeny v den, kdy tento zákon nabyl účinnosti, exekuční soud na návrh dlužníka výkon prodeje (dražby) věci movitých nebo nemovitých na dobu po 31. prosinci 1933. Ustanovení to však neplatí, jak uvádí dále § 3 téhož zákona (mimo jiné) o pohledávkách výživného, které jest dlužník povinen poskytovat oprávněnému podle zákona, o pohledávkách, které proti dlužníku vznikly po dni, kterého tento zákon nabyl účinnosti, a posléze se nevztahuje na věci, které nesouvisejí s provozováním zemědělského podniku. Podle toho, co uvedeno, jest odůvodněna stížnost vymáhající věřitelky ať jde nebo nejde o podnik zemědělský, ježto exekuce jí byla povolena k dobytí výživného měsíčních 500 Kč zadrželého za dobu od 1. února 1925. Jde tedy o pohledávku, na kterou se zákon nevztahuje, pročez bylo stížnosti vyhověno a napadené usnesení změněno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Vymáhaná pohledávka jest pohledávkou na výživném za dobu od 1. února 1925 do dne exekučního návrhu, t. j. do 22. února 1933, přisouzeném manželce dlužníkově od 4. února 1925 na dále po 500 Kč měsíčně právoplatným rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 25. května 1927. Jde tedy o pohledávku na výživném ze zákona. Podle § 3 zákona ze dne 5. května 1933, čís. 74 sb. z. a n. neplatí o exekucích pro takové pohledávky ustanovení § 1 téhož zákona, podle něhož v exekucích proti zemědělcům smí býti dražba nemovitostí vykonána teprve po 31. prosinci 1933. Rekurentovi nelze přisvědčiti v tom, že citované ustanovení § 3 zákona platí jen o pohledávkách běžného výživného a nikoli o starých jeho dávkách. Pro toto rozlišování není v zákoně opory. Ostatně jde o výživné jdoucí až do podání exekučního návrhu.